

**Burçak Sarı**

İstanbul Ticaret Üniversitesi

Sosyalbilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

## I. GİRİŞ

İktisadi örgüt kuramları ikiye ayrılmaktadır. Bunlar; işlem maliyeti ve vekalet kuramıdır. Çalışmamızda asıl ele alınacak konu vekalet kuramı olmasına rağmen işlem maliyeti tanım ve özelliklerine de yer verilmiştir. Vekalet kuramı denildiğinde ilk akla asıl ve vekil kavramları gelmektedir. İşletmeler için idareci seçmek ve bu idarecinin işletmeye uygunluğu büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte vekilin sektörde yetişmiş, kalifiye olması veya yapılacak iş üzerine eğitim almış olması asil tarafından önem arz etmektedir. Diğer taraftan vekiller, asiller gibi işletmeyi kendi işletmeleri gibi düşünmez ve kendi mallarıymış gibi davranmazlar. Şirketi yönetirken vekil gibi düşünmeyip, harekete geçemezler. Bu tip ortaklıkların sürekli olarak izlenmesi gerekmektedir. Vekil ve asil arasında çıkabilecek en ufak kaos işletmenin verimliliğini düşürebileceği gibi maliyetleri de etkilemektedir. Vekalet kuramının literatürdeki tanımına bakıldığında varılmak istenen nokta ve hedeflere bakış açıları birbirinden ayrı olan, ama zaman olarak birlikte hareket eden iş veren iş görenlere verilen teoridir. Diğer örgüt kuramlarına da bakıldığında görülüyor ki vekalet kuramının diğerleriyle de ilişkisi vardır. Örneğin; kaynak bağımlılığı kuramı. Bu kuram çevreye göre şekil alan hal ve durumu ifade etmektedir. İşletmeler değişen çevre koşullarına uyum sağlayabilmek için işletme dışından vekil tayin etmektedirler. Bunun amacı bulunduğumuz zaman

### III. SONUÇ ve ÖNERİLER

Vekalet teorisi asil ile vekil arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Asil belirli sebeplerden ötürü işi yapmayarak, işi yapacak bir vekil tayin eder. Bunlara belirli durumlar sebep olmaktadır; zaman yetersizliği, tecrübe eksikliği, işe olan motivasyon düşüklüğü gibidir. Bunların karşılığında vekil ise tam tersi işe istekliliği, tecrübesi ve öz güveni ile karşımıza çıkmaktadır.

Bu teori diğer bir örgüt kuramı olan ve birleriyle bağlantılı olan örgüt kuramı ile de karşılaştırılabilir. Asil vekil tayin ederken tüm işletme maliyetlerini de göz önünde bulundurması gerekmektedir. Vekil asil için maliyet unsuru olmaktadır. .

Bazı sebepler dolayısıyla vekil işlerini doğru şekilde yerine getiremezse sorumlusu vekil değil asildir. İşe alım veya kabul sürecinde asilin doğru seçimler yaparak riski minimuma indirmesi gerekmektedir. Bununla beraber vekilin devamlı olarak gözetim altında tutulması gerekmekte tüm yaptığı işler kontrol edilmelidir.

Günümüzde büyük şirketlerin kullandığı ve desteklediği bir teori olan bu kuram doğru yönetilirse ve idaresi tek bir ele bırakılmazsa işletme çıktılarının verimi kaçınılmazdır.

### KAYNAKÇA

- Aygün, F. (2009). Genel Müdürün Board Member olması işletmeyi etkiler mi? *Analysis of Financial and Accounting*.
- Bowen, C. (2013). *Job Satisfaction An Commitment of 4-H agents*. New York: Journal of Extension.
- Dawon, G. (2011). Agency Loss Properties. *Seven Pillars Institute*, 3.
- Dürüst, H. (2012). Örgüt kuramları ve Sektörel ilişkiler. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 62-64.
- Eisenhardt, M. K. (1986). Agency Theory: An Assessment and Review. *Academy of Management Review*, 7-8.
- Fama, H. (1991). *Contrasting Risk Appetites*. London: Investopedia.
- Fıratlı, C. (2005). Şirketlerin Sermaye Yapısını Etkileyen Faktörler Kriz Dönemlerinde Şirket Davranışlarında Meydana Gelen Değişiklikler. *SPK Araştırma Raporu*.
- Stiglitz, J. (2002). Public Policy for a Knowledge Economy. *The World Bank, London*.
- Şeker, S. (2003). *Yönetim Bilişim Sistemleri ve İşletme Enformatiğine İş Dünyasında Yeni Bakış*. Ankara: Elma Yayıncılık.
- Walter, S. (2007). CEO and Director Turnover in Failing Firms: An Illusion of Change? *Strategic Management Journal*.
- William, C. (2015). Transaction-cost economics. *the governance of contractual relations*.